

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ НА СХОДІ.

(До плану поширеного Виконкому Комітету.)

(Докічення.)

В цих старих колоніях французького імперіалізму почали вперше за всю їхню історію організуватися національно-визвольні партії, почали розгортатися гасла визвольної боротьби. Цей рух, — це дуже не-дослідний і неформальний. Частіше рухом керують помірковані угодовські елементи, що хочуть піти на компроміс з французьким імперіалізмом, а не визволитися від нього. Але той факт, що рух впливає навіть на найбільш народні верстви — намічає дальший революційний характер визвольної боротьби північно-африканських французьких колоній. Французька Комуністична Партія всяко підтримує цей молодий визвольний рух і досягла значних успіхів на шляху до встановлення з ним єдиного анти-імперіалістичного фронту.

Отакі загальні обрис національно-визвольного руху в тому величезному людському вирі, що зветься колоніальним світом. Від Атлантичного океану на Заході до Тихого океану на Далекому Сході — на всьому цьому величезному просторі, минулий рік позначився збільшеною активністю імперіалізму на одному кінці, і ростом національно-революційного та пролетарського руху — на другому.

Хоч ці численні рухи і дуже своєрідні, все ж ми їх в основному підсумуємо й оцінимо.

Основний факт же, безперечно, новий широкий наступ на східні країни, що почався 1924 року. Цей факт ні випадковий, ні короточасний. З ним зв'язана проблема ринку, тобто основне питання усього сучасного капіталізму. Дальші зусилля буржуазії оздоровити капіталістичні стосунки, безперечно, приводять до далі до збільшення революційного заворушення і до дальшого поглиблення протиріччя між Заходом і Сходом.

Імперіалізм намагається побороти опір колоніальних народів двома способами:

1. Прямим або прихованим військово-політичним впливом; численні повстання, інспіровані за останні місяці в Туреччині, Персії, Афганістані, удар по Британії й Судану — оце зразки цієї тактики.

2. Методами внутрішньої дезорганізації національного руху, шляхом полеків і компромісів з поміркованими колами національного руху.

В Країнах Сходу є особливо добрий матеріал для таких фактів — це групи посередницької буржуазії, аніжакле-ної економічними зв'язками з чужоземним капіталом. Отакі в Туреччині — константинопольська фінансова буржуазія, в Китаї — компрадори і т. д.

БУДОВА УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ В ТОРОНТО.

Відозва відділу ТУРФДІМ в Торонто до українських робітників і фермерів в Канаді й Злучених Державах.

Дорогі Товариші! Товаришкі!

Катастрофічне банкрутство капіталістичного устрою, яке виявилось після світової війни, продовжується по нинішній день, а подекуди навіть зростає. Господарчі кризи по цілому світі найтяжче відбиваються передовсім на тих, які на своїх плечах перенесли цілий тягар і страхотні війни — на робітників. Пролетаріат Європи вже одинадцять літ переживає правдиве пекло, а робітники і фермери Канади й Злучених Держав опинилися над неспроможною пропастью. Буржуазні політики і вчені не в силі відбудувати старого ладу, ані приновитися до нових вимог історично-культурного розвитку. Вони доказали, що найвищі здобутки їх науки і культури це гірше знаряддя до масового кривавого нищення людського життя. Хто бачає другим тільки загляд, той сам вже гине і розкладається.

Тому завдання відродження людства ми мусимо перебрати в свої руки. Ми свідомі того, що тільки власними силами зможемо виворити такі основи життя, які-б потрапили задоволювати всі потреби робітництва.

І власне тепер, серед невіддодних доказів, ми повинні всім довести, що ми є сильні і непоборимі, як гранітна скала, в яку розбиваються найсильніші громи і тучі. — Це для нас нова історія революції і класової боротьби дає нам сотні наглядних доказів, що робітники найсильніші в часі найбільшої небезпеки. Навчені досвідом цілих поколінь і самі притиснені konieczністю, ми придушні невіддодно приступити до будови власного будинку.

Торонто є в Канаді другим в ряду найбільшим центром індустрії і рік-річно притягає до себе сотки і тисячі робітників і збанкрутованих фермерів, серед яких поважне число займають Українці. Ми певні, що й

Ми досі жили і душилися в брудних, обшарпаних будах, які пожерали всі наші засоби, а не могли заспокоїти наших потреб.

На всякі більш вистави, концерти і мітинги ми мали великі гроші чужі салі, театри, а тепер і це стає неможливим, бо нам, як робітникам і чужинцям, їх відмовляють. Наша організація з кожним днем зростає і прибирає масовий характер. Відділ ТУРФДІМ в Торонто в останніх місяцях став осередком цілого просвітнього і організаційного руху не тільки в місті, але й на провінції. Найважливіші галузі нашої праці є наступні: Українська Дітча Робітничої школи має 150 учеників поділених на 5 ступенів науки. Понад сотню дітей ми мусили цього року відправити нічим з браку місця, а тих що є, поліція час від часу розганяє через переповнення нездорового локалу. Коло нас згуртувалися і сильним темпом розвиваються відділи: Ліги Молодіж, Жіночої Секції, Укр. Секції К.П.К., Робітничого Запозичувального Товариства, 2 кооперативи, і відділ Технічної Помочі Радянським Республікам. Розуміється, що і аматорський мистецький гурток в нас є дуже поважний і мій до добрих сил, не може як слід розвинути з причини браку власної сцени. Ця всестороння діяльність нашого відділу стає на будуче неможливою без власного будинку. Потребя його, це не хвилює забавника, а прирідна життєва konieczність!

Торонто є в Канаді другим в ряду найбільшим центром індустрії і рік-річно притягає до себе сотки і тисячі робітників і збанкрутованих фермерів, серед яких поважне число займають Українці. Ми певні, що й

Торонто є в Канаді другим в ряду найбільшим центром індустрії і рік-річно притягає до себе сотки і тисячі робітників і збанкрутованих фермерів, серед яких поважне число займають Українці. Ми певні, що й

на будуче наплив українських робітників до Торонто буде збільшуватися, а в міру зросту їх класової свідомості, вони будуть заповняти наші ряди.

Цю свідомість ми можемо плекати тільки в нашій Робітничій Школі, яка також мусить займатися передовсім вихованням дітей, щоб їх врятувати перед отруєю буржуазних педагогів і ріжних забобонних сект!

Щоб всі ті найбільше пекучі потреби заспокоїти, відділ ТУРФДІМ в Торонто потребує власного помешкання, якого будова має коштувати від 45 до 50 тисяч доларів. Цілу будову хочемо перевести власними силами — без контракторів і з найбільшою ощадливістю.

Та мимоможертування наших членів, мимоможертування зусиль, ми без помічі цієї Канади й Злучених Держав не зможемо його збудувати за власні гроші. Бо хотів в Торонто начисляють около сім тисяч Українців, то закладів яка пята частина буде нам допомагати. Решта ходити же мавицями і це також доказ, яке велике завдання має ще сповнити будинок-ТУРФДІМ в Торонто, щоб викоринити темноту, забобони, байдужність, деморалізацію, пінство і картярство.

Робітники і робітничі Торонто, члени відділу ТУРФДІМ і всі ті, які тепер громадно вступають в наші організації, а пожертвуванням гідним подиву, вже розпочали роботу. Жертвували особисто від 25 до 150 доларів готівкою і обов'язуються дати всю свою робочу силу. Навіть діти, ученики нашої Робітничої Школи віддали повні своїощадності на будову Дому (по 10 доларів і більше). Наслідком цього, ми на першій масовій мітингу в справі будови дому здобули 5,000 доларів. Це безсумнісно великий успіх, але замало, щоб заплатити хоч половину ціни за площу під будову. Торонто до цього часу завдяки праці нашої відділу давало сотки і тисячі доларів на ріжні цілі і в будучності дасть ще більше, коли сконцентрує всю працю в власні домі.

Дорогі ренти пожерали досі всі наші матеріальні засоби. А коли це устане, то й ми на всякі зазиви других місцевостей зможемо дати більш суми, ніж тепер.

Всі вище наведені факти і аргументи промовляють за тим, що власний будинок відділу ТУРФДІМ в Торонто є необхідний і будова його повинна розпочатися як найскорше. Дім цей, як власність ТУРФДІМ, буде по всі часи свого існування спільною власністю всіх робітників і фермерів, які починають до великої

ків і фермерів, які починають до його будови і стають членами нашої організації.

Важко безрадіє скитальці знайдуть в ному захист, розраду і моральну допомогу, а по змозі і матеріальну.

Пам'ятайте, дорогі товариші, що збудуванням Українського Робітничо-Фермерського Дому в Торонто, створимо могутню, величаву культурну інституцію, з якої лучі науки і правди рознесуться не лише між українське трудове населення Торонто, але й між українське робітничо-фермерське населення цілої східної Канади. Хай же майбутнє покоління згадає своїх батьків-робітників теплим словом.

Хай клич — "В Торонто мусить бути збудований в корот-

кому часі величавий Український Робітничий Дім!" — стане, товариші, Вашим кличем по цілій Канаді й Злучених Державах.

Хай не буде ні одного робітника, ні робітничі в Канаді й Злучених Державах, який не спричинився-б своєю лепотою до збудування цієї інституції! Бо потреба наша — є потребою Вашою.

Всі на допомогу будові Українського Робітничого Дому в Торонто!

За комітет будови:

П. Зрадовський, голова.
Іван Грошевський, секрет.

Всі жертви просимо слати на адресу:

N. Danylechuk
P.O. Box 452,
Toronto, Ont.

ЖЕРТВА НА УКР. РОБ. ДІМ В ТОРОНТО.

(Заява тов. М. Ірчан.)

До ред. "Укр. Роб. Вістей".
Дорогі Товариші!

Не відмовте помістити на сторінках "У.Р.В." мою коротку заяву, за що наперед щиро дякую.

Довідавшись про це, що свідоме робітництво міста Торонто задумало збудувати в себе Український Робітничий Дім, я незвичайно зрадів цим, бо знаю, яке величезне значіння має власний будинок для працюючих мас. За недовгий час мого побуту в Канаді я переконався, що всі Українські Робітничі Домі є дійсною життєвою школою, в якій виховуються робітники й робітничі на класово свідомих і класово чесних людей. Недостаток освіти серед працюючих мас була все великою перешкодою в їх поступі і найбільш швидко відчували це власне ми, Українці. Перед кількома роками ми були свідками сумного досвіду в Галичині. Українські працюючі маси, класова невідомість, дозволяли водити себе за ніс рідним фарбованим лисам і за свою невідомість за-плачували не тільки десятками тисяч неповинних-геройських жертв, не тільки власною кров'ю, але вкінці тяжким поневоленням рідного краю безсердечною польською шляхтою.

Сьогодні наші брати й сестри в Західній Україні виконують потрібну свідомість серед нечужих знуцань польських панів і знову в крові та терпіннях переходять тверду школу життя.

Кожний з нас знає, яким ви-хав він колись з старого краю за океан і без сумніву сьогоднішній стан освіти організованого українського робітництва тут за морем інший, як у нас. А все це завдяки робітничим організаціям та робітничій пресі. Тому з великою радістю прийняв вістку про це, що торонтонські українські робітники приступили до великої

важкої праці — будови Українського Робітничого Дому. Знаю, що місто Торонто, це один з найбільших індустріальних центрів Канади і Укр. Роб. Дім стане у великій пригоді нашому робітництву, яке цілком іннакше буде почувати себе у власній домівці. І хочеться вірити мені, що працюючі маси Канади по своїй змозі приймуть з допомогою торонтонських товаришів, щоб задумана будова нової робітничої святині — Українського Робітничого Дому, увінчалася в недалекому часі повним успіхом.

Бажаючи хоч дечим допомогти й від себе, я дарую другий том моїх спогадів з громадської війни на Україні — книжку "В БУР'ЯХ", на будову Українського Робітничого Дому в Торонто. Торонтонський комітет будови У.Р.Д. матиме змогу розповсюджувати поміж робітництвом й фермерством цю книжку і весь прибуток віддасть на будову. Окрім цього, як мене повідомляють, друкарня "Українських Робітничих Вістей" дає даром набір.

Жертва ця може й невелика, але вона ширя і по моїй змозі. Мені залишається хіба сердечною пошаною торонтонським товаришам, щоб задумане ними діло швидко зреалізувалося і щоб в недалекому часі українське робітництво індустріального Торонто погордилося власним будинком.

М. Ірчан.

Чи ви ворог своїм приятелям?

Коли ні, то чому не постаратися, аби всі ваші приятелі читали "Укр. Роб. Вісті"? Ви зробите їм приятельську послугу, як зробите їх передплатами "У.Р.В."

Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісті"!

ПІАН УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ В ТОРОНТО, ОНТ.

Н. САУЕР.

3)

ЦІНА КРОВІ

(ПОВІСТЬ.)

Переклад М. ІРЧАН.

(Продовження.)

II.

Тільки на третій день прийшов Андреев. Швидко неміг — мав багато праці. Складав невеличку друкарню в глухій частині міста. Треба було мати її в запасі, бо кожної хвили могла придатися; довкола будинку, в якому була ведика друкарня, шляхили вже підозрілі типи з синими вусами і патлазами, що пригадували дешевенькі перуки.

Андреев склав та випробував машину, і весело поспівуючи прийшов до Соломко.

Застав його в примітках. Сидів без світла. Кімната була довга і вузька. Всі більш речі були розставлені поряд по стіно, немаче в корабельній каюті. І було неприємно і непригідно. Кожний відчував, що тут немає папи, тільки тимчасовий, принагідний громадянин, який не знає певно, чи завтра буде ще новувати.

— Дома? — спитав Андреев, висуваючись з дверей своєю дозвальною постаттю. — Ах... "під віконцем сиджу, доріженьку виджу"... Може неправда? Ну, добрийдень!

— Доброго здоров'я! Сідай дещобудь брата... Перед хвилиною повернувся я з залізнички.

— Іздив?

— Іздив.

— Знаєш про ревізію в Фені?

Соломко задрожав. Почув, що раптом схо-лоділо його обличчя, а по серці вдарило шокотним ударом. Він не ждав нічого подібного: ані ревізії у Фені, ані свого дивного почування страху і болю. Хотів, як найшвидше спитати, що сталося з нею, але говорив повільно, якби всі слова мав навінені на клубку і вимотував кожне окремо.

— Замкнули її? — питав тихо. — Найшли щобудь?

— В тім то й річ брата, що нічогісничко не найшли... Буде з дівчини щось визначне... А я й не думав... Пам'ятаєш, як вона з початку...

— Кинь це! Краще розкажеш по порядку! — перервав Соломко.

— А-а! — засміявся Андреев — по порядку? Ну, сколося так: сьогодні ночею відвідали її. Рили, рили — нічогісничко... Ой, хитре дівчало! Повинні дати їй важнішу роллю... Тифу, я знову збився з дороги... Так, знаєш, самого капітана водила за ніс... Потім просив вибачення... Була, мовляв, переконаний, що найде трицять революверів... А найшов... книжку байок і ріжні жіночі дрібниці. Як-би так який революверчик, але нічого подібного... Все відбулося щасливо... Ах, яке то дівчало... Та-ж могла легко вла-сти, як когут в окріп. В позуде Вана приніс її знову давати їй шук... Справді...

Соломко знову дорнувся, якось дивно при-скочив до нього і замахав руками.

— Тихше... ради бога, тихше... Ах, який ти! — Але-ж в кімнаті нікого нема...

— Так, так... Тому треба мовчати... Сього-

дня ані слова нікому... Мусимо...

І підбіг до дверей прислухуючись до кроків мешканців, що виходили, або сходили по схо-дах.

— Я Василью змучений, розумієш? А тут на кожному кроці тільки чекаєш... тільки чекаєш... Ось прийду, заберу тебе, потягну... Два рази йшов я на за-слання. В твердинях, тюрмах — я не боявся... Але сьогодні то прокляте очікування... Остан-ніх три дні я був не свій, кував пляні, і все думав: щоб як найшвидше взяти мене... Так... бо-ж знають прекрасно про все. Нема куди утікти перед ними... Нема куди утікти... І ось я ви-хав був... а там таке саме, як у нас... Скрізь однаково... Ті провокації, мене... Ні! Ну ска-жи самий: можна сьогодні комусь вірити? Зна-єш Василью... Чуєш... Скажу тобі...

Соломко нахилився до Андреева так близь-ко, що Андреев відчув гарячий його розпаленого обличчя. Швидко, без відхилу говорив:

— Пробач мені, Василью... Не можу... Вида-ється мені, що... знаєш... збожеволів... Під-ожди... Не переривай мене... Тільки не гнівай-ся... Можу питатися тебе?

— Але-ж що з тобою діється? Говори... ду-же радо...

— Як довідався про помешкання Ржано-вих? Тільки ми чотири знали про це... Васи-лю, ти ні? Ні, ні!... Про тебе не сумніваюсь... не відповідай... Подай мені води... Не серсья...

— Я-ж тільки кажу, один з нас чотириох...

Андреев не ображувався. Бачив, що Солом-ко повний терпіння, знервований, хорий, розби-тий. І почав його заспокоювати.

— Ти сказав чисту правду. І я це саме брата

запримитив. Що-ж стосується нас чотириох...

Бачиш, по перше не треба хвилюватися, бо чим нічого не допоможе, але за це пошкодиш собі... По друге, необхідно бути обережним... Я дещо придумав, і тому й приплівся до тебе. Так, дещо придумав я і вірю, що виконаю...

— Так що-ж? Скажи! — налягав Соломко. — Підожди. Чому так швидко? Скажемо так: Хто є провокатором? Невідомо! І ніколи не довідаємося, як будемо сидіти з заложеними руками і неруватися. Це на твій рахунок дру-же... Скажимо! Ані я, ані ти. Постаємо себе поза підозріння.

— Так, так, — розгаражився Соломко, — ти віриш мені? Я клянусь тобі...

— Кинь присяги!... Без того вірю тобі. До-бре. Ані ти, ані я. Тоді — ті два. Треба відда-дати тільки, котрий...

— Не можна...

— І я не знаю. Не переривай мене. Невідо-мого підозрівати, годі, Ласкавія теж не мож-на... Мусимо... Тимш: "або всі, що воюють ме-чем, від меча згинуть". Ми мусимо проти них, як вони проти нас: "Як гукнеш в ліс, то й ліс відгукнеться". Вони слідять нас, ми брата, бу-демо слідити їх!... Можливо, що дещо висліди-мо...

— Як то?

— Цілком просто, по приміру батьків... Да-мо їм до охоранки свого чоловіка...

— А-ж так... — повільно сказав Соломко.

— Так. Маю хлопця — просто золотий! Бе-режу його, з ніким не знайомлю. Був військо-вим писаром, але практичний... Нехай вступає до охоранки... Як писар або урядовець... Не як агент, а просто, як писар...

ЧИ ВИ ВЖЕ МАСТЕ

найновішу книжку відомого

пролетарського письменни-

ка М. ІРЧАН

КАРПАТСЬКА НІЧ

що невідомо ви знаєте? А друку? Якщо неміте її ви самі, або ваші знайомі, то постарайтеся купити, а будете мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вона вартості навіть тоді, як ви перчитаете її. Це довша повість з воєнних часів в Галичині і в життя робітництва в Америці.

Коли читаете, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перчитаете до кінця.

Письменник М. Ірчан сам пережив війну і вірно описує всі ті страшні події в старому краю.

Читачко "Карпатську ніч" ви рівночасно багато вчитесь і то в найбільш приступний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. На-друкована вона на найкращому папері, окардана з артистич-ним малюнком в двох кольорах.

КУПИТЬ, А НІКОЛИ НЕ ПОЖАЛІТЕ! РОЗПОВСЮДНОЮ-ТЕ СКРІЗЬ ЦЮ КНИЖКУ.

Висилаються книжки за по-передним надісланням грошей. ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ.

Замовлення з грівним посла-ти на таку адресу:

Ukrainian Labor News

Cor. Pritchard & McGregor

Winnipeg, Man.